

มีหลัก

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๖๖

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถาม : ข้อ ๒๙๗๖. เรื่อง “ขอกำลังใจ”

กราบหลวงพ่อกุญแจเป็นซิมเศรั้า มันทุกข์ระทมจนหัวใจจะออกจากร่าง มันทุกข์ขนาดนั้นเลยหลวงพ่อกุญแจ เราคงทำกับใครไว้ ไม่อย่างนั้นคงไม่เจอแบบนี้ ลูกก็ขอโทษเขา แม่เมตตาให้เขา

ไปหาหมอรักษาประมาณ ๘ เดือน ลูกหยุดไปหาหมอ เพราะผลข้างเคียงและไม่ดีขึ้นมากเท่าที่ควร ลูกคิดว่าป่วยจิตก็ต้องรักษาที่จิต หักดิบเลย หยุดทันที แทบตายหลวงพ่อกุญแจ เพราะยาพวกนี้ต้องค่อยๆ ลดปริมาณลง ห้ามหยุดทันที แต่ผ่านมาได้เพราะพุทโธ

ลูกจะบริกรรม พุทโธเมณาโธ ธัมโมเมณาโธ สังโฆเมณาโธ ก่อน แล้วตามด้วยพุทโธ เพราะถ้าพุทโธเลยไม่ได้ มันต้านพุทโธ มันจะตีกันแบบโกรธพุทโธ มันไม่ยอมให้พุทโธ หงุดหงิดมันไม่ลงให้พุทโธเจ้าคะ บางครั้งมันไม่ลงให้คำบริกรรมใดๆ ลูกก็หยุดพูดกับตัวเองว่า ก็เราทำมา กรรมมันให้ผล ไปบังคับไม่ได้ ไม่ใช่ตัวเรา ถ้าตัวเราก็ต้องบังคับมันได้สิ

เวลากลางคืนจะสะดุ้งตื่น ฝันร้าย ทุกข์ กลัว ทรมานคะหลวงพ่อกุญแจ ทางแพทย์เขาว่าเป็นอาการแพนิค ลูกคิดว่าแพนิคก็ทำหน้าที่เขาไป ส่วนลูกก็มีหน้าที่บริกรรมไปอย่างเดียว ภาวนาอย่างนี้หลายเดือน จนคืนหนึ่งมีอาการ ลูกก็ภาวนาไป แต่ลูกก็หัวเราะ เพราะลูกเห็นว่าลูกบริกรรมอยู่ ความทุกข์ก็มีอยู่ แต่มันแยกกันเจ้าคะ คือความทุกข์มันไม่ใช่เรา หลวงพ่อกุญแจ เห็นว่ามันแยกกัน ลูกเลยหัวเราะว่าความทุกข์ทำอะไรเราไม่ได้คะ

ภาวนานี้เป็นที่พึ่งของลูกจริงๆ หลวงพ่อกุญแจช่วยชี้แนะเพิ่มเติมคะ ถ้าถูกผิดอย่างไร ลูกขอกำลังใจจากหลวงพ่อกุญแจด้วยเจ้าคะ

ตอบ : โดยธรรมชาติ เวลาทางโลก ถ้าโรคภัยไข้เจ็บ ทางการแพทย์พิสูจน์ได้ แต่ทางธรรมๆ เวลาครูบาอาจารย์ท่านเทศนาว่าการ ป่วยจิต คนเราเกิดมามีกิเลสตัณหาความทะยานอยาก นั้นนั่นก็คืออาการอาการหนึ่งเหมือนกัน แต่มันเป็นความป่วยแบบคนที่มีสติสัมปชัญญะ มันไม่ใช่ป่วยแบบทางการแพทย์เขาพิจารณาว่าเป็นแพนิก เป็นซึมเศร้า เป็นต่างๆ

ถ้ากรณีอย่างนี้ เวลาถ้าเป็นครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรมๆ นะ เวลาครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรม อยู่กับท่านมา ท่านบอกให้ไปหาหมอ เพราะยาทางการแพทย์มันช่วยบรรเทา มันช่วยควบคุมประสาท ช่วยควบคุมอย่างใดก็ได้แล้วแต่ เพราะเราไม่มีกำลังพอ แล้วพอเรามีสติสัมปชัญญะหรืออาการมันดีขึ้น เราค่อยๆ ผ่อนยาลง ผ่อนยาลง จนกลับมาเป็นปกติ ถ้าเป็นปกติ เราก็เลิกยาทางโลก แล้วก็มาหัดพุทโธฯ ของเรา

ที่นี้ว่าพุทโธของเรา เห็นไหม เวลาคำถาม หนูเป็นซึมเศร้า เป็นแพนิก แล้วมันทุกข์ทรมานมาก

มันทุกข์ทรมานมากเพราะเรามีสติสัมปชัญญะ แต่ถ้าอาการมันหนักขึ้นๆ มันไม่ใช่ทุกข์ทรมานมาก มันไปกับเขาหมดเลย ควบคุมตัวเองไม่ได้เลย อาการจะหนักขึ้น หนักขึ้นไปอย่างนั้น แล้วอาการอย่างนี้ มันก็เดี๋ยวเข้มขึ้น เดี่ยวเบาบาง เดี่ยวดีขึ้น เดี่ยวเลวลง มันเป็นของมันอยู่อย่างนี้ แต่จิตไม่เคยตาย จิตไม่เคยตาย จิตไม่เคยตายไป

เวลาป่วยทางจิต ป่วยทางการแพทย์ แต่ทางธรรมๆ ป่วยเพราะมีอวิชชา ป่วยเพราะมีกิเลสตัณหาความทะยานอยาก แล้วมันบีบคั้นทำลายขนาดไหน จิตนี้ก็ไม่เคยตาย จิตนี้ไม่เคยตาย

จิตไม่เคยตาย ทำดีทำชั่วเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ มันเกิดอนาคตแน่นอนแล้วอนาคตไป เวลาเกิดมาแล้วร่างกายสมบุรณ์ พออยู่ไปๆ อาการมันออกแล้ว เห็นไหม อย่างที่คำถามไป

กุสลา ธมฺมา อกุสลา ธมฺมา เราทำมาๆ เราทำมาแล้วเรามีสติสัมปชัญญะของเรา แล้วเราฝึกหัดปฏิบัติในปัจจุบันนี้ของเรา ถ้าฝึกหัดปัจจุบันนี้ เห็นไหม

เวลาลูกศิษย์ของเราเขาไปหาหมอ เป็นมะเร็ง หมอให้ทำอย่างไร ทำตามหมดเลย แล้วหาย แล้วหมอเขาพูดชมมา แล้วเขาก็มาเล่าให้เราฟัง บอกว่า ตั้งแต่รักษามาไม่เคยเจออย่างนี้

เลย ร่วมมือกับทางการแพทย์ ๑. รักษาง่าย ๒. ความรู้สึกนึกคิดมันไม่กระตุ้นอาการเจ็บไข้ขึ้น แล้วเวลารักษาหาย รักษาหายได้ง่ายขึ้นด้วย

นี่ก็เหมือนกัน เวลาชิมเค้กร้า เป็นแพนิค เราเป็นสิงโตก็แล้วแต่ เราเป็นเรากี่รู้ เพราะเราไปหาหมอ นี่ถูกต้องชอบธรรม เพราะหมอให้ยามา แล้วหมอบอกว่าห้ามภาวนานะ เพราะคนภาวนาแล้วหลุดนี่มี แล้วไปหาหมอ หมอบอกว่านั่นนะเป็นการกระตุ้น

แต่ถ้าเรามีสติสัมปชัญญะ เพราะเราจะชนะกิเลสเรา เราจะชนะความผิดพลาดของเรา เราตั้งสติของเรา แล้วเราพุทโธของเรา ถ้าพุทโธได้ก็พุทโธ พุทโธไม่ได้ กินยา แล้วค่อยๆ

ไม่ต้องไปใช้วิปัสสนา ใช้ปัญญา จะละ จะสิ้นกิเลส

เดี่ยวสิ้น ตาลอยหมดเลย แล้วเข้าโรงพยาบาลต่อ สิ้นอย่างนั้นนะไม่เป็นประโยชน์

มันอยู่ที่สติสัมปชัญญะ เราหาเหตุหาผลของเรา

สิ่งที่โรคภัยไข้เจ็บ เพราะว่าทางการแพทย์ เวลาผู้หญิงท้อง เราต้องทำอารมณ์เราให้แจ่มใส เด็กในท้องมันจะได้แข็งแรง สิ่งที่มีความเครียดมันกดดัน ความทุกข์ความยากทางโลกหน้าที่การงานมันกดดัน มันให้ผลทั้งนั้นนะ

แต่ถ้าธรรมโอสถๆ ไง

มันเป็นกรรมของสัตว์ มันกดดันเรานะ ทุกอย่างมันกดดันมาหมดเลย แล้วเราก็กดดันตัวเราเองอีก ถ้าเราไม่กดดันตัวเราเอง เราไม่เห็นผิดอะไรเลย ถ้าผิดเราก็แก้ไข ทุกคนเกิดมาก็ทำ ความผิดพลาดมาบ้างทั้งนั้นแหละ ถ้าความผิดพลาด เราอยากแก้ไข เราอยากทำคุณงามความดี

แล้วถ้าทำงานที่ใด ถ้ามีหัวหน้าที่ดีงาม เขาก็เมตตาเรา ถ้าไปที่ใด ถ้าหัวหน้าเขาเห็นแต่ผลงาน เห็นแต่จะเอางานของเขา แล้วขูดรีด เราก็ทำของเรา ว่ามันเป็นกรรมของสัตว์ เรามาเจอสภาพแบบนี้ แล้วถ้าถึงเวลาเราเติบโตขึ้นมา เราอย่าไปทำเขานะ เราอย่าไปรังแกใคร เราอย่าไปบีบคั้นใคร เราช่วยเหลือเจือจานเขา นี่มันเป็นผล เป็นผลจากการเรามีสติปัญญา

นี่พูดถึงสิ่งที่เป็นโรคแพนิค แล้วเราจะแก้ไขอย่างไร

เราจะบอกว่า หามอนะ เพราะยานั้นมันช่วยควบคุม ช่วยให้เราสติสัมปชัญญะ เราจะบอกว่า มันจะช่วยให้เราภาวนาง่ายขึ้น แต่อาการของจิต เวลายามันให้ผลแล้วมันกดประสาท มันกดตันมาก

คนที่เจ็บป่วย ไม่อยากพูดเลยว่าลูกศิษย์เราเจ็บป่วยเยอะมาก เดี่ยวจะหาว่าเราสอนให้เจ็บป่วย แล้วคนที่กินยา คนที่เจ็บป่วยจะมาพูดกับเรามา มาปรึกษาเราตลอด

เพราะเราเคยอยู่กับหลวงปู่เจี๊ยะมา โรคเศรษฐกิจคือโรคนอนไม่หลับ คนมีเงินมีทองมีอาการนอนไม่หลับทั้งนั้นนะ แล้วก็กินยานอนหลับ แล้วก็กินยาแล้ว เพราะเราอุปัฏฐากหลวงปู่เจี๊ยะ

หลวงปู่เจี๊ยะเวลาพูดกับพวกนี้ “กิน กินยาเลย ไปหาหมอ แล้วลดยาลงเรื่อยๆ ถ้ามันนอนได้ เหลือครึ่งเม็ด เหลือหนึ่งในสี่ของเม็ด แล้วเราก็หยุดยาของเรา”

เราเอาหลักนี้มาใช้กับลูกศิษย์ เจ็บไข้ได้ป่วยไปหาหมอ

แล้วเวลายาคลายเครียด หมอกินทั้งนั้นนะ

ไอ้พวกเราไม่กล้าไปหาหมอ กลัวจะบอกว่าเราเป็นคนบ้า

เราน้ำกิละสออยู่แล้ว น้ำเงินน้ำทอง บ้ายศบาบรดาศักดิ์ มันบ้าอยู่แล้ว เราวางของเราให้ได้ ไปหาหมอ แล้วหมอให้ยามา นั่นเป็นประโยชน์กับเรา

แล้วหมอบอกห้ามภาวนา แต่เราภาวนาด้วยสติสัมปชัญญะ เราภาวนาด้วยความดีงาม เราทำของเรานะ

นี่ขอคำแนะนำ

คำแนะนำก็สติปัญญารักษาเรากลับมา แล้วมันจะกลับมาของเราได้ จบ

ถาม : ข้อ ๒๙๗๗. เรื่อง “รายงานผลหลวงพ่อ”

หลวงพ่อเจ้าคะ เมื่อปีที่แล้วลูกเคยเขียนมาเกี่ยวกับเรื่องแมวลูกเสียชีวิต ลูกเสียใจมาก ปีนี้เสียใจอีกคะ ร้องไห้น้อยมาก ตัวล่าสุดเวลาใกล้ตาย เขาชัก ลูกคิดว่าช่วยอะไรเขาไม่ได้เลย

กรรมใครกรรมมันจริงๆ ได้แต่กอดเขาไว้เบาๆ แม่เมตตาจนเขาสิ้นลม ลูกไม่ร้องให้เลยเจ้าคะ นี่
ผลจากการภาวนาเจ้าคะ หลังจากสิ้น ลูกคิดว่าเราไม่มีสิทธิ์ทำบาปใดๆ เลย ต้องคิดดี ทำดี พุด
ดี ทาน ศีล ภาวนา ศีล สมาธิ ปัญญาเท่านั้นเป็นที่พึ่ง ความคิดเหล่านี้ลูกก็รู้มานาน แต่ครั้งนี้
มันเข้าใจ มันเข้าไปถึงจิตใจเราคะหลวงพ่อกุญ ลูกขอกราบขอบพระคุณ

ตอบ : อันนี้ถ้าเรามีสติสัมปชัญญะนะ แล้วเราเห็นถูกเห็นผิดในตัวของเรา มันเป็นบุญ
เป็นกุศลของเรา มันฉลาดขึ้น

เวลาถ้าเราผิดพลาดหรือเราเสียหายสิ่งใดขึ้นมา เวลาใครทำอะไรไปโกรธเขา ไม่พอใจ
เขา แต่ถ้าเราคิดได้เอง เห็นไหม นี่ไง อตฺตา หิ อตฺตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน ถึงที่สุดทำย
แล้ว จิตของเราเท่านั้น ถึงที่สุดทำยแล้ว จิตตภาวนา

เวลาแก้ไขกิเลสๆ เวลาจิตตภาวนา ภาวนามยปัญญา มันเกิดขึ้น มันมหัศจรรย์กับจิตนั้น
แล้วพูดกับใครไม่ได้หรอก ต้องไปพูดกับครูบาอาจารย์ของเราที่ท่านภาวนาเป็น

ถ้าไปพูดกับครูบาอาจารย์ของเราที่ไม่ภาวนาเป็นนะ เขาจะพาออกอุลู่กั้งไปเลยนะ
อารมณ์ส่งออก จิตส่งออกไม่ได้ ร้อยแปดพันเก้า ภาวนาไม่เป็นมันพูดผิดหมดนะ เพราะมันไม่
เคยรู้เห็นตามความเป็นจริง

ถ้ารู้เห็นตามความเป็นจริงนะ วิถีแห่งจิตมันเริ่มคิดอย่างไร คิดตอนไหน คิดแล้วมัน
รุนแรงหรือมันเบาบางลง คิดแล้วมันหยุดคิดได้หรือไม่ พอหยุดคิดแล้วมันเป็นสัมมาสมาธิ แล้ว
มันฝึกหัดใช้ปัญญา วิปัสสนาปัญญาเกิดขึ้นหรือไม่

ภาวนามยปัญญาเกิดขึ้น ภาวนามยปัญญาไม่เกิดจากการศึกษา ไม่ได้เกิดจากการ
ค้นคว้า มันเกิดจากภาวนามยปัญญา เกิดจากจิต เกิดจากการกระทำ เกิดจากมรรค ๘ โดย
ความสมบูรณ์แบบ ดำริชอบ งานชอบ เพียรชอบ ระลึกชอบ ความชอบธรรม เวลามันเห็นอย่าง
นั้นนะมหัศจรรย์ของเรา

นี่พูดถึงว่าถ้าจิตมันดีขึ้นนะ ถ้าดีขึ้น เราก็พัฒนาของเราขึ้น

“เธอจงมีธรรมเป็นที่พึ่งเถิด อย่ามีสิ่งอื่นเป็นที่พึ่งเลย”

ถ้ามีธรรมในตัวพระไตรปิฎกนะ เขาล็อกกุญแจไว้ไม่ให้เราฟังอีกต่างหาก เห็นไหม ในวัด
ในว่ามีตัวพระไตรปิฎกก็ล็อกกุญแจไว้ ให้อัศึกษาค้นคว้าก็ไม่ได้ทำ เวลาภาคปริยัติก็ศึกษาค้นคว้า
แล้ว ก็ว่าเรารู้ๆ ไร

เวลาภาคปฏิบัติวางไว้หมดเลยไร เวลามันเกิดขึ้นเป็นสังขจะเป็นความจริงขึ้นมา
ภาวนามยปัญญา มันเกิดขึ้น มันทำให้เราฉลาด เราเป็นผู้ค้น เป็นผู้รู้ เป็นผู้เห็นผิดของเราเอง
อตุตา หิ อตุตโน นาโถ เราเป็นที่พึ่งของเรา บัจจัตตัง สันทิฏฐิโก มันเป็นจริงในใจของเราขึ้นมา
แล้วเราจะไม่ทำความผิดพลาดใดๆ ให้มันมากขึ้น แล้วพยายามทำความผิดพลาดให้น้อยที่สุด
แล้วฝึกหัดภาวนาของเราไป นี่คือมัคโค ทางอันเอก ทางสายกลางในพระพุทธศาสนาที่เรา
ฝึกหัดกันอยู่นี้ไง จบ

ถาม : ข้อ ๒๙๗๘. เรื่อง “สงสัยในการภาวนาเจ้าคะ”

กราบนมัสการหลวงพ่อ

๑. ภาวนาพุทโธ แสงสว่างจ้า พุทโธต่อ เริ่มเบา จากพุทโธที่เบาจนมันดับอยู่แถวคอ
จนถึงหน้าอก แต่ว่าก็ยังคิดได้อยู่ ก็สงสัยว่าอันนี้คือรวมหรือยังคะ ทำไม่ไม่เห็นได้อะไรเลย ลอง
จับร่างกายดู มันจับหัว จับขาไม่ได้ เหมือนกับจำกัคออยู่แถวคอจนถึงกลางหน้าอก สงสัยว่าต้อง
พุทโธหรือทำอย่างไรเจ้าคะ

๒. ลองฟังเทศน์หลวงปู่เจี๊ยะท่านว่า พุทโธสักครึ่งชั่วโมง แล้วจับตา หู จมูก แก้ม
หน้าผาก ก็ลองจับตามดูเจ้าคะ หวังว่าจะเกิดความสด แต่พอพุทโธแล้วไปจับร่างกายวนซ้ำไป
ซ้ำมามันกลับสว่างขึ้น เย็นขึ้น เหมือนสมาธิจะมากขึ้น ไม่เห็นร่างกายตามที่คิดเจ้าคะ

๓. ชอบมีความคิดชมตัวเองว่าดีกว่าคนอื่น เก่งกว่าคนอื่น เห็นใครดีก็จะต้องหาข้อ
ตำหนิในใจไปทั่ว ไม่มากก็น้อย ลูกก็ว่าตัวเองกลับ ก็ยังผิดขึ้น จนรู้สึกอายความคิดตัวเองเจ้า
คะ แก้ไขอย่างไรดีเจ้าคะ ใช้พุทโธช่วยแป๊บๆ มันก็มาใหม่อีกเจ้าคะ ไม่หายสักทีเจ้าคะ

น้อมกราบหลวงพ่อ

ตอบ : ใ้อที่ฝึกหัดพุทโธๆ ถ้าเราฝึกหัดพุทโธของเรา ถ้าจิตสงบมันก็สงบเข้ามา ถ้าจิตมัน
สงบเข้ามา สงบด้วยความเป็นจริงใจ ถ้าพุทโธๆ ให้เป็นความเป็นจริงใจ

ฉะนั้นบอกว่า พุทโธจนเกิดความสว่างจ้า พุทโธเริ่มเบาลง

สว่างจ้า อะไรสว่าง คนเรานะ ใกล้เคียงนมมันก็สว่างจ้า คนเราเวลามันเจ็บไข้ได้ป่วย มันไปโดนอุบัติเหตุ ดาวยิบยิบๆ เลย

ไอ้ที่เวลาคนที่ประพฤติกปฏิบัติไ้แกม! จิตสว่างๆ

สว่างอะไรของเอ็ง พระอาทิตย์สว่างกว่าอีก จิตสว่าง จะจิตสิ่งใดก็แล้วแต่ บ้านเรา เราเข้าบ้าน เติยวันมีริมีตแล้ว มันเปิดไฟตั้งแต่นอกบ้านเลย สวิตช์มันปิดเปิด มันก็มีด มันก็สว่าง

นี่เหมือนกัน ความสว่างๆ โดยธรรมชาติ

เวลาผู้ที่ประพฤติกปฏิบัตินะ เวลาจิตมันสงบแล้วมันก็คือสงบตามธรรมชาติของมัน แล้วถ้าสงบธรรมชาติของมัน สงบตามข้อเท็จจริง ถ้าสงบตามข้อเท็จจริง มันมีความสุข ความปกติสุข สมานคือความปกติสุข

แต่ที่เห็นแสงสว่าง เห็นต่างๆ มันส่งออกทั้งนั้น แล้วมันส่งออกแล้วมันได้อะไรขึ้นมา ดูในกรุงเทพฯ สี เวลารถวิ่งมา ไอ้โฮ! แสงเต็มไปหมดเลย เป็นลำแสงเลย ไฟรถ ไอ้โฮ! สว่างทั้งถนนเลย คนขับรถมาเกิดอุบัติเหตุชนกันนะ ชนที่หนึ่งอุบัติเหตุซ้ำซ้อน ๖ คัน ๗ คันนั้นนะ แสงสว่างพาให้ไปชนกันนะ

อันนี้ก็เหมือนกัน เขาบอกว่าพุทโธๆ สว่างจ้า

ไร้สาระ ไร้สาระ

ฉะนั้นว่า มันจะสว่าง มันไม่สว่าง มันต้องมีสติสัมปชัญญะ พุทโธๆ ก็คือพุทโธ พุทโธเพื่อจิตสงบ แล้วจิตสงบแล้วคือจิตมันสงบ สว่างจ้ามันคืออะไร ก็เอ็งส่งออกไปไง แล้วเป็นอุปาทานด้วย อุปาทานเพราะอะไร

เพราะมันสว่างจ้า จ้าอยู่อย่างนั้นนะ

นี่ก็เลสซ้ำซ้อน

โดยการประพฤติปฏิบัติของมนุษย์เรา เราต้องการระงับกิเลสและชำระล้างกิเลส กลายเป็นกิเลสมันต่ำชั้น กิเลสมันปลิ้นปล้อนไถ มันก็เอาคุณงามความดี เอาสิ่งที่เราปรารถนา มาอ้าง

“จิตสว่าง จิตสว่าง”

จิตสว่าง เอ็งพรา้เพื่อทำไม จิตสว่างมันต้องปกติสุข มันต้องมีสติสัมปชัญญะว่าขณะนี้ จิตเราเป็นอะไร จิตเราดีหรือจิตเราไม่ดี จิตเราทุกข์หรือจิตเราไม่ทุกข์

สว่างจ้า สว่างจ้า ทุกข์ใหม่ ทุกข์เกือบตาย เพราะอะไร เพราะไม่เห็นมันได้อะไรเลย จะพิจารณาอะไรก็ไม่ได้

มันจะไปพิจารณาอะไรได้ เพราะกิเลสมันหลอกมึง กิเลสมันหลอกมึงอยู่แล้ว

โดยธรรมชาติ โดยธรรมชาติของครูบาอาจารย์เรา จิตสงบก็คือจิตสงบ

หลวงปู่มั่น เวลาหลวงตาท่านเล่าให้ฟัง อยู่บ้านผือ

“จิตเป็นอย่างไร”

ท่านถามอย่างเดียวว่า “จิตเป็นอย่างไร”

ถ้าจิตสงบ เขารู้ว่ามันสงบ สงบแล้ว สงบแล้วมีความสุขใหม่ ถ้ามันจิตสงบหมดนะ ใน วัดจะไม่มีปัญหาใดๆ ทั้งสิ้นเลย เพราะพระทุกคนก็มีความสุขในใจ พระทุกคนก็อิมเอิบขึ้นบาน พระจะไปวุ่นวายอะไรกับใคร

ไอ้พระที่มันจะไปวุ่นวายเพราะมันฟุ้งซ่าน ใต้อันนั้นก็ผิด ใต้อันนั้นก็ไม่ใช่ ใต้อันนั้นก็ไม่ได้สมความปรารถนา พระองค์นั้นดีกว่ากู พระองค์นี้ภาวนาเก่งกว่า จะเอาความปกติสุขมาจากไหน

แต่ถ้ามันเป็นสมาธิ จิตมันปกติสุข อิมเอิบ ไอ้โฮ! มีความสุขมาก บวชมาเป็นพระ เป็น ลูกศิษย์พระพุทธเจ้า ภาวนานี้จิตสงบเลย ถ้าไม่มีครูบาอาจารย์นะ มันบอกว่าเรานิพพานแล้ว เราสงบไป

นี่หลวงปู่มั่นท่านจะฟาดหัวเอา “จิตเป็นอย่างไร จิตเป็นอย่างไร”

ถ้าจิตมันสงบ จิตมันสงบคือจิตมันอิมเอิบ อิมเอม เบิกบานอยู่ในตัวของมัน แล้วถ้าจิตมันมีความสุข ถ้าทำความสงบบ่อยครั้งเข้าๆ จิตนี้เป็นเอกัคคตารมณฺ์ จิตนี้ตั้งมั่น จิตนี้ตั้งมั่น จิตนี้มีกำลัง จิตนี้มีกำลังแล้วน้อมไปเห็นสติปัฏฐาน ๔ เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง

ถ้าจิตภาวนาสลับ ไม่ได้เหตุไม่ได้ผล ไม่ได้เรื่องได้ราวอะไร “จิตสว่าง สว่างจ้าเลย ใ้โฮ! มีความสุขมาก”

พม่าเพื่อ แล้วไม่เห็นได้อะไรเลย ก็ได้ชี้ไม้ไ้ง ได้อวดเขาไ้ง ได้อะไร ไ้สาระ

ในวงกรรมฐานนะ จิตสงบแล้วเห็นนิमितก็ย้งส่งออกเลย จิตส่งออกหมด แล้วส่งออก ส่งออกจากอะไร

ส่งออกจากจิตที่มันมีกำลัง

โดยปกติจิตมันเป็นอิสระ มันโดนกิเลสครอบงำคิดตามอำนาจของมัน มันเป็นอิสระบ้าง มันก็มีกำลังของมัน แล้วทำอย่างไรต่อ ทำไม่ไม่ทำความสงบต่อเนื่งๆ

ถ้าทำความสงบต่อเนื่งได้ จิตสงบแล้ว ถ้าไม่เห็นกาย ก็น้อมไปเห็นกาย ถ้าเห็นกายนะ ใ้โฮ! มันชนพองสยงเกล้า นั่นนะเป็นตามข้อเท็จจริง ถ้ามันเป็นข้อเท็จจริง

ถ้ามันไม่เป็นข้อเท็จจริง ก็อบปีเอาไ้ง สัญญาไ้ง พังเทศน์บอกจิตสงบแล้ววิปัสสนาจะเห็นกายอย่างนั้น พอสว่างจ้า

ไม่ต้องจ้าหรรอก นั่งอยู่เ็นพระอาทิตย์ขึ้น สว่างหมดนะ

อตฺตา หิ อตฺตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน ปัจฉัตตัง สันทิฏฐิโก ถ้าปัจฉัตตัง ปัจฉัตตัง มันเป็นเฉพาะ แล้วสันทิฏฐิโกรู้แจ้ง แล้วนี่เรารู้อะไร รู้เกือบเป็นเกือบตาย นี่ดีนะ

เพราะเขาว่า ไม่เห็นมันได้อะไรเลยเจ้าคะ ข้อที่ ๑. ไม่เห็นได้อะไรเลย ให้พิจารณาก็พิจารณาไม่ได้

ไม่ได้ แล้วถ้าไปเห็นครูบาอาจารย์ที่ไม่เป็น ไฉ่ไฮ! พอจิตสว่างจ้านะ เขาจะกราบเองเลยนะ ไฉ่ไฮ! เก่ง

แต่ในวงกรรมฐานที่รู้จริงนะ ไร้สาระ

สัมมาสมาธิ สัมมาสมาธิความถูกต้องชอบธรรม มิจฉา มิจฉาสมาธิ เป็นมิจฉา เป็นอุปาทาน เป็นกิเลสมันบ่อนให้ การปฏิบัตินะ

ถ้าพูดอย่างนี้เดี๋ยวมันจะแรงไปไง

จะบอกว่า คนเราอยู่ที่วาสนา วุฒิภาวะสูงต่ำ ถ้าวุฒิภาวะอ่อนแอมันก็ได้แค่นี้ แล้วก็เชื่อว่ามันภาวนาแล้วดีงาม มันจะไปของมันไป

ถ้ามีวุฒิภาวะ เริ่มการปฏิบัติ การศึกษา เราต้องมีถูกมีผิดมาทั้งนั้น แล้วถ้ามีถูกมีผิดมาทั้งนั้น เราจะหาความที่ถูกต้องชอบธรรม

พุทโธไว้ชัดๆ มีสติสัมปชัญญะไว้ไม่ให้มันส่งออก ไม่ให้มันรับรู้ บังคับ บังคับให้มันอยู่กับพุทโธ แล้วมันเป็นอย่างไรให้มันรู้จริงขึ้นมา แล้วถ้าไม่เป็นจริง วางๆๆ ให้มันสงบตามข้อเท็จจริงนี้ข้อที่ ๑.

“๒. ลองฟังเทศน์หลวงปู่เจี๊ยะ ท่านว่าให้พุทโธครึ่งชั่วโมง แล้วจับตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ แล้วมันจะรู้เห็นของมันไป ก็ลองทำอย่างนั้นแล้วมันไม่เห็นได้อะไรเลย”

ไม่ได้ เราอยู่กับหลวงปู่เจี๊ยะมา หลวงปู่เจี๊ยะบอกเลย บังคับให้จิตอยู่ตามข้อกระดูก จากข้อนิ้วมือ ข้อมือ ข้อศอก บ่า ขึ้นไปบนศีรษะ ไปป่าซ้าย ป่าขวา แล้วลงไป วนอยู่อย่างนี้

ถ้าในความเห็นของเรา การวนอยู่อย่างนี้ก็เหมือนพุทโธๆ นั้นแหละ

ท่านบอกว่า กำหนดจิตไว้กับร่างกายนี้ ๓-๔ ชั่วโมง ถ้ามันอยู่ได้ นั่นนะ ถ้ามันอยู่ได้ก็คือพุทโธได้ ถ้ามันอยู่ไม่ได้ มันก็แฉลบ มันก็ออก

การที่จิตนี้กำหนดตามกระดูก ตามโครงสร้างของร่างกายให้ได้ ๒-๓ ชั่วโมง ถ้าจิตมันอยู่ได้ ๒-๓ ชั่วโมงโดยไม่แฉลบเลย มันก็เหมือนพุทโธของเราไม่หลุดเลย

กำหนดจิตไว้อยู่ในข้อกระดูก ในร่างกาย ถ้าอยู่ได้ ๒-๓ ชั่วโมง นั้นเป็นสมณะ

ไปพึ่งเทศน์ในเทพของท่านได้เลย

แล้วพอจิตสงบแล้วก็ให้มันอยู่ในกระดูกอย่างเดิมนั้นแหละ แต่ถ้ามันสงบแล้ว เพราะมันอยู่ในกระดูกอย่างนั้น ถ้าจิตมันเห็นกระดูกนะ โดยวิปัสสนา นั้นมันจะเห็นไปอีกลักษณะหนึ่ง

สมถกรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐาน มันเป็นคนละลักษณะ แต่มันอยู่ในโครงกระดูกของเราเหมือนกัน แต่โครงกระดูกที่เราอยู่ในสติสัมปชัญญะอยู่กับโครงกระดูกนี้ ถ้าอยู่ได้ พุทโธ ต่อเนื่องได้ พุทโธต่อเนื่องได้ มันอยู่กับพุทโธจนมันไม่แฉลบ ไม่ไปรู้เห็นแสง เห็นบ่าบอคอแตก

ให้มันสงบของมันได้ สงบแล้วถ้าไปเห็น เห็นโดยคนมีสติสัมปชัญญะ เห็นโดยคนมีสติปัญญา ไม่ใช่เห็นแบบเด็กๆ ไม่ใช่เห็นแบบคนที่ไม่รู้ ไม่ใช่เห็นแบบคนตื่นเต้น

เห็นโดยข้อเท็จจริง นั่นคือจิตเห็น ไม่ใช่กิเลสพาเห็น ไม่ใช่กิเลสหลอกให้เห็น

มันมีจิตที่มันเป็นปุถุชนคนหนา จิตที่เป็นกัลยาณชน จิตที่ยกขึ้นสู่บุคคลคู่มือที่ ๑ คู่มือที่ ๑ คู่มือที่ ๒ คู่มือที่ ๓ คู่มือที่ ๔ มันยังละเอียดลึกซึ้งเข้าไปเป็นขั้นๆ อีกยาวไกล นี่คือครูบาอาจารย์ที่ท่านปฏิบัติครอบครัวยุทธธรรมฐานที่ปฏิบัติตามแนวทางของหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น

ไม่ใช่ไข้วพวกแข่งหน้าแข่งหลัง ไข้วนุ่นกันนิพพาน ไข้วนี้กันนิพพาน ไข้วนุ่นก็เป็นพระอรหันต์ ไข้วนี้ก็สิ้นกิเลส นอนหลับไปตื่นมาก็สิ้นกิเลส ผันว่าสิ้นกิเลสก็สิ้นกิเลส

ปวดหัว กลับบ้านมึงไป บ้านใครบ้านมัน จบ

“๓. ชอบมีความคิดชมตัวเองว่า ดีกว่าคนอื่น เก่งกว่าคนอื่น เห็นใครดีกว่าก็จะต้องหาข้อตำหนิในใจทั่วไปบ้าง ไม่มากก็ต้องน้อย ลูกว่าตัวเองกลับมา มันกลับต่อต้านขึ้นมา”

นี่ดูกิเลสสิ กิเลสนี้เป็นนามธรรม ถ้าเป็นตัวอักษร เราก็ต้องเขียน ถ้าเป็นกฎหมายก็ต้องบัญญัติขึ้น ถ้าเป็นสัญญาข้อตกลงก็ข้อตกลง แต่กิเลสมันซี้คอตลอด แบบๆ มันไปของมันนะ นี่คือจิตนิสัย นี่ไง กุสลา ธมฺมา อกุสลา ธมฺมา ใครทำอะไรดีมา มันก็เป็นจิตเป็นนิสัย เป็นสันดาน สันดานใครสันดานมัน สันดานที่ได้สร้างสมมา นี่ไง ผลของวิญญู

ฉะนั้น เรามีสันดานอย่างไร ก็ต้องเริ่มต้นจากสันดานของเราแหละ เรามีบุญมีบาป มากน้อยแค่ไหน การประพฤติปฏิบัติก็เริ่มต้นจากภวสวะ จากภพ จากจิตของตน ถ้าจากจิต ของตนก็ต้องขวนขวาย ต้องมีการกระทำของเรา

ถ้าเป็นปัญญาชน เป็นคนที่พระโพธิสัตว์ เขาคิดดี ทำดีของเขา เขาไม่เคยน้อยเนื้อ ต่ำใจนะ เขาไม่คิดว่าเราไม่มีวาสนา วาสนาก็เกิดจากน้ำมือเราทั้งนั้น วาสนาก็เกิดจาก มโนกรรมที่เราคิดดี ทำดี สร้างดีของเราทั้งนั้น

วาสนามันจะมาจากใคร ใครจะเอาวาสนามาสมให้เรา ใครจะเอาวาสนามาทุ่มใส่เรา วาสนาก็เราทำขึ้นมา แล้วนี่ก็เกิดเป็นมนุษย์แล้วไง ก็เราทำมา เราก็ทำของเราต่อไป

ฉะนั้น ชอบคิดชมตัวเอง

เราว่าถูกต้องนะ คิดชมตัวเองว่าเกิดเป็นมนุษย์นะ มองไปที่สัตว์ลี มองไปคนที่เกิดมา ทุกข์ยากสิ แล้วถ้าอยากให้ดีขึ้น ก็มองเทวดา อินทร์ พรหมสิ

คิดชมตัวเอง

ชมตัวเองแล้วตัวเองมีความสุขใหม่ ชมตัวเอง ตัวเองดีจริงหรือเปล่า ถ้าดีจริงมันก็ต้อง ทำสมาธิได้จริงสิ ถ้าดีจริงก็ต้องวิปัสสนาเป็นสิ ถ้าดีจริงก็ต้องสิ้นกิเลสไปแบบองค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้าสิ

ไฉนนี่ชมตัวเองให้กิเลสมันหลอกซ้ำซ้อน

ถ้ามันตีเตียนตัวเอง มันก็เป็นภาระหนักหน่วง ถ้ามันชมตัวเอง มันก็เป็นสิ่งที่ชื่นชม แต่ ไม่ใช่ไปเปรียบเทียบแล้วอย่าใครทั้งสิ้น น่าสงสาร

หลวงปู่มั่นเวลาท่านอบรมบ่มเพาะลูกศิษย์ท่านนะ หลวงตาท่านพูด ถ้าใครภาวนาเป็น ท่านเต็มไม้เต็มมือเลย แต่ถ้าใครภาวนาไม่ได้ จะไปตีเตียนอะไรเขา เขาทุกข์และเขาเสียใจ

คนภาวนาสู้วิสัย ไม่ได้ก็คือไม่ได้ ถ้าไม่ได้ก็ให้เขาสร้างบารมี แบบเราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เราจะสร้างคุณงามความดี อำนาจวาสนาไม่มีใครทำให้ เราสร้าง ของเราเอง

คนภาวนาไม่ได้มันเหมือนกับสวดวิสัย จับพลัดจับผลู มันไปของมันไม่ได้ แต่ถ้าคนภาวนาได้ จับพลัดจับผลูอย่างไร กูก็จะสู้มึง เอาตายเข้าว่า ธรรมะอยู่ปากตาย แล้วกิเลสตายหมด คนนั้นเหลือรอด นี่ถ้ามันเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา

ฉะนั้น สิ่งที่มีมันก็เป็นจิตเป็นนิสัย ถ้าเป็นจิตนิสัย เรามีสติสัมปชัญญะควบคุมของเราไว้ให้ดี อย่าให้มันออกไปวุ่นวายกับใคร รักษาของเราไว้ จบ

ถาม : ข้อ ๒๙๗๗. เรื่อง “ศีลข้อที่ ๑”

กราบนมัสการหลวงพ่อกุฎิกาวนาที่วัดมาหลายปี ปีแรกๆ ที่มา ศีลข้อที่ ๑ ของโยมไม่บริสุทธิ์ เพราะฆ่าหนูเพื่อทำวิจัยตอนเรียนป.เอกเยอะเหลือเกิน จึงเจอภูสัตว์มีพิษที่วัดเป็นประจำ

ต่อมาภาวนาดีขึ้น ตั้งมั่นในศีล ศีลข้อที่ ๑ บริสุทธิ์ ใจมีเมตตา แปลกมาก สัตว์เหล่านั้นไม่มารบกวนอีกเลยหลายปี (เจอแต่หนูที่ถูกล่าและห้องน้ำเกือบทุกห้องที่มาวัด ต้องเก็บขี้หนู ทำความสะอาดตลอด แต่ยอมรับว่าเมตตา ความรู้สึกดีขึ้น)

ตอบ : สิ่งที่ดีขึ้น เห็นไหม นั่นก็คือความดีขึ้น แล้วดีขึ้น ต่อไปมันอารมณ์ภทไปยาวเลย จบ

เอาที่เราประพฤติปฏิบัตินี้ ถ้าเราประพฤติปฏิบัตินี้ เราก็ปฏิบัติของเรา ถ้าปัญญา มันจะเกิดขึ้น มันก็เกิดขึ้นเป็นปัญญาอบรมสมาธิ ปัญญาอบรมบ่มเพาะเรา ถ้ามันเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา เราทำความสงบของใจเข้ามา

พระอัครสาวกเบื้องซ้าย พระโมคคัลลานะเป็นพระอรหันต์มีฤทธิ์มีเดช เวลาถึงเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเผยแผ่ธรรมๆ สิ่งที่เป็นกำลังหลัก พระสารีบุตร พระโมคคัลลานะ

เวลาลัทธิศาสนาอื่นเขาจะทำลายศาสนา เขาปรึกษากันว่าต้องทำลายใครก่อน ก็ทำลายมือไม้ ทีมงานขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตัดทอนทีมงานนั้น ก็ลงมติกันว่าต้องทำลายพระโมคคัลลานะก่อน จะไปทูปพระโมคคัลลานะ

โจรจะไปทำร้ายพระโมคคัลลานะ พระโมคคัลลานะรู้ก่อน เหาะหนี เหาะหนี ๒ รอบ รอบที่ ๓ เอ๊ะ! มันเกิดจากอะไร อ้อ! เวรกรรม กรรมเก่า ถึงที่สุดก็ยอมรับ ให้เขาทุบจนตาย

นี่ไง เพราะโจรต้องการทำลาย จะบั่นทอนพระพุทธศาสนา เวลาทำร้ายเสร็จแล้วเขาไปนั่งคุยอวดคุยไม้กัน กินเหล้าเมายาแล้วก็อวดว่าได้ทำร้ายพระโมคคัลลานะ สุดท้ายโดนกษัตริย์จับไปฆ่าทั้งหมดนะ นั่นเวรกรรมของสัตว์

ถ้าเวรกรรมของสัตว์ มันก็เวรกรรมของสัตว์ แต่พระโมคคัลลานะเป็นพระอรหันต์ไปแล้วนะ ไม่ได้มาฆ่าหนูกูอยู่ นี่แล้วไม่ได้มาจับหนูกูอยู่ นี่แล้วไม่ได้มาสงสัยในหนูกูอยู่

แต่เวลาสิ้นกิเลสไปแล้ว เศษของกรรม นั้นมันเศษของกรรม

ไฉนเรามาวิตถวิจารณ์ของเราว่ามันเป็นเพราะอดีตของเรา

อดีตของพระโมคคัลลานะตั้งแต่อดีตไปยาวไกล

เราพูดอย่างนี้ มีคนมาโต้แย้งว่า พระโมคคัลลานะยังฆ่าแม่

มันเป็นอดีต นี่ไง บุพเพนิวาสานุสติญาณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่มีต้น ไม่มีปลาย มันย้อนอดีตไปอีกยาวไกลนู่น เพราะพระโมคคัลลานะทำลายแม่แล้วตกนรกอเวจี

คนทำอนันตริยกรรม ฆ่าพ่อ ฆ่าแม่ ฆ่าพระอรหันต์ ทำร้ายองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ห้อพระโลหิต ทำสงฆ์แตกแยก นี่เป็นอนันตริยกรรม ทำไมมาเป็นพระโมคคัลลานะได้

นี่ไง บุพเพนิวาสานุสติญาณ ไม่มีต้นไม่มีปลาย มันยาวไกลนู่น พระโมคคัลลานะเคยทำร้ายแม่ ตกนรกอเวจี พ้นจากนรกอเวจีแล้วยังสร้างบารมีขึ้นมาเป็นพระอัครสาวกเบื้องซ้าย สร้างบุญกุศลมากกว่าพระอรหันต์ปกติ

พระอรหันต์ปกติแสนกับ พระโมคคัลลานะ พระสารีบุตรได้ทำมากกว่า เวลาไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า “อัครสาวกเบื้องซ้ายเบื้องขวาของเรามาแล้ว”

มาแล้ว คือเขาสร้างของเขา มา เขาทำของเขา มา เขาทำมายาวไกลขนาดนั้น เศษกรรม ยังโดนโจรทุบตายเลย

ไฉนก็เหมือนกัน ผิดศีลข้อที่ ๑ มันก็อดีต อดีตมันก็คืออดีต อดีตมันผ่านไปแล้ว แต่อดีต เพราะความลับไม่มีในโลก เราเป็นคนทำ เรารู้ พอเรารู้ สิ่งใดเกิดขึ้น เราก็ตั้งสติ มันก็เรื่องตั้งสติ มันผ่านไป พอมันผ่านไป เพราะเราเอาปัจจุบันนี้

ถ้าเราเอาปัจจุบันนี้ เราก็พิจารณาของเราที่ปัจจุบันนี้ พิจารณาของเรา ปัญญา มันจะ เกิดมากน้อยขนาดไหน พิจารณาของเรา แล้วพิจารณาอย่างนี้มันเป็นปัญญาอบรมสมาธิ เพราะมันต้องทำความสงบของใจเข้ามา

แต่ถ้ามันจะเป็นภาวนามยปัญญา จิตสงบแล้ว

นี่เรื่องปกติ มันเห็นกันตาเนื้อ แต่ถ้าจิตมันสงบแล้ว ถ้ามันไปเห็นสติปัฏฐาน ๔ ตาม ความเป็นจริง นั่นจะเป็นวิปัสสนา ถ้าวิปัสสนาเกิดขึ้น นั่นแหละมันจะเป็นเข้าสู่อริยสัจ เข้าสู่ ความเป็นจริง

อันนี้มันเป็นปัญญาอบรมสมาธิ มันเป็นปัญญาโดยสามัญสำนึก เป็นปัญญาโดยปกติ ของเรา ที่เรามาดูเห็นมาภาวนากันนี่ก็มารักษาศรัทธา รักษาความตั้งมั่น รักษาให้เราไม่หลุด จากหนทางมคโค ทางอันเอก ไปสู่ให้กิเลสมันครอบงำ ให้ทำสิ่งใดที่มันสะใจๆ จะมีความสุข ด้วยความตื่นเต้น ด้วยความสะใจ

แต่ด้วยความเป็นธรรม สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี จิตสงบระงับนี้ต่างหาก ไม่ใช่สะใจ ปกติสุขธรรมดา แล้วถ้าปกติสุขธรรมดาแล้ว ถ้ายกขึ้นสู่วิปัสสนาได้ มันจะเป็นประโยชน์กับเรา

สิ่งที่เป็นอดีตมันก็คือเป็นอดีตไปแล้ว เป็นอดีตเพราะตอนนั้นมันเป็นหน้าที่ หน้าที่ก็คือ หน้าที่ เวลามันพ้นจากหน้าที่นั้นไป มันเป็นเรื่องที่ว่ามันฝังใจ แล้วก็จะมาว่ามันจะเป็นอย่างนั้นๆ

ไม่ เพราะไฉนก็แค่ชาตินี้ ไฉนชาติที่ต่างๆ มา เห็นไหม พระโมคคัลลันะยาวไกลโพ้นนูน

เพราะมันมีคนมาได้แย่งใจ “แหม! พระโมคคัลลันะฆ่าแม่”

ก็อยู่ในพระไตรปิฎก เพราะพระโมคคัลลันะเวลาโดนโจรทุบตาย แล้วพอเสร็จสิ้นงาน ศพของท่านแล้ว พระเขาแปลกใจ ไปถามพระพุทธเจ้า ทำไมมันเป็นแบบนี้

พระพุทธเจ้าว่า ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ

มันต้องมีเหตุ มันต้องมีที่มาที่ไป แล้วเหตุนี้มันก็เป็นพระโมคคัลลานะทำไว้เอง แล้วเวลาผล ผลมันก็มาตกอยู่กับพระโมคคัลลานะ แต่พระโมคคัลลานะเป็นพระอรหันต์ไปแล้ว นี่มันเศษกรรมทั้งนั้น

สอุปาทิเสสนิพพาน พระอรหันต์ที่ยังมีเศษเหลือจากชีวิตนี้ แต่เวลาที่ถึงธาตุขันธ์ไปแล้ว อุปาทิเสสนิพพาน คือเอ็งทำอะไรไม่ได้แล้ว เวรกรรมไม่เกี่ยว จบสิ้น

เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเยี่ยมมารไว้ มารค้นคว้าหาพระอรหันต์ในสมัยพุทธกาล องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า มาร มาร ไม่ต้องหา เพราะหามันต้องมีภาวสวะ มีภพ จิตนะตัวภพตัวชาติ นี่ทำลายภพชาติ ทำลายวิภวัญญะแล้ว เป็นพระอรหันต์แล้ว หาไม่เจอหรอก แต่ยังมีชีวิตอยู่ที่นี่ ทำลายภพชาติแล้ว แต่ยังมีชีวิตอยู่ สอุปาทิเสสนิพพาน

นี่ไง ฉะนั้น เวลาพระโมคคัลลานะละทิ้งธาตุขันธ์ เศษส่วน เศษที่เวรกรรมมันตาม จบครับ

มาร มาร เธอไม่ต้องหา ไม่เจอ ไม่เจอ ไม่เจอ หาไม่เจอหรอก เพราะไม่มีภพชาติ ไม่มีสถานที่ ไม่มีเศษส่วนที่เอ็งค้นคว้าได้ ไม่มีทาง

มารร้องไห้ มารคร่ำครวญ มารจะเป็น มารจะตายเลยละ

แต่ของเรา เราฝึกหัด เราปฏิบัติ ไม่ต้องพร่ำเพ้อให้มันยาวไกล เอาปัจจุบันนี้แล้วจำกัด ทำความสงบของใจเข้ามา ฝึกหัดใช้ปัญญา ปัญญาที่จะเกิดขึ้นเป็นภาวนามยปัญญา ปัญญารู้เท่ากิเลส ปัญญาจะชำระล้างกิเลส

ไม่ใช่สัญญาที่ไปจำแต่อดีตมา แล้วมาเทียบมาเคียงให้เราอ่อนไหว ให้เราต้องไปตามมัน

วาง อยู่กับปัจจุบันนี้เท่านั้น แล้วฝึกหัดปฏิบัติให้ได้สมความปรารถนาของตน เอง